

Wspólna Polityka Rolna – projekt zmian i nowych ustaleń na lata 2014–2020

Karol Węglarzy

*Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB
Grodzic Śląski Sp. z o.o., 43-386 Świętoszówka*

Aktualnie, w czasie polskiej Prezydencji w Unii Europejskiej toczy się dyskusja nad propozycjami zmian we Wspólnej Polityce Rolnej (ang. CAP – Common Agricultural Policy) na lata 2014–2020 w atmosferze kryzysu związanego z zadłużeniem państw UE. Ta ważna debata dotyczy prawie połowy budżetu Unii.

W październiku opublikowano pakiet rozporządzeń dotyczących WPR po 2013 r. wraz z Oceną Wpływu. W nowym, 2012 r. zaplanowano prace nad pakietem i negocjacje. Przyjęcie tekstów aktów prawnych będzie kontynuowane natomiast przez kolejne Prezydencje: duńską i cyprijską. W projekcie następnych założeń budżetowych bardzo ważną zmianą jest uzależnienie dopłat dla rolników od spełniania **ekologicznych warunków dywersyfikacji upraw**, a mianowicie:

- przeznaczenia części gruntów ornych na pastwiska,
- przeznaczenia co najmniej 7% powierzchni gospodarstwa na uprawy ekologiczne.

Nie przewidziano w projekcie postulowanego zrównania dopłat między poszczególnymi członkami Unii Europejskiej. Różnice mogą się jedynie zmniejszać. Komisja proponuje natomiast wiele zachęt dla młodych rolników. Nadal prawdopodobnie zostanie utrzymana ogromna różnica w dopłatach za ha – od prawie 100 euro na Łotwie do więcej niż 400 euro w Holandii, Belgii czy na Malcie. Wyliczenia wskazują, że Polska otrzyma w ramach WPR o 6 mld zł więcej niż obecnie.

W finansowaniu projekt zakłada:

- utrzymanie poziomu budżetu WPR w wymiarze nominalnym, co oznacza realny spadek oraz utrzymanie proporcji finansowania między filarami na poziomie UE, jak 80 : 20, z możliwością przesunięcia do 10% kwot z filaru I do II;
- stopniowe zmniejszanie dysproporcji w wysokości dopłat bezpośrednich pomiędzy poszczególnymi państwami; dla Polski przewidziano wzrost stawki o 2,75%, natomiast wszystkie płatności bezpośrednie (2014–2020) w porównaniu do stanu obecnego będą większe o 42,5%;
- do końca 2019 roku zrównanie jedynie na poziomie regionów państw członkowskich;
- redystrybucję płatności bezpośrednich (rys. 1) przy redukcji do 2017 r. 33% różnicy pomiędzy obecnym poziomem a 90% średniej UE;
- wprowadzenie systemu opartego na uprawnieniach:
 - przydzielenie uprawnień na podstawie wniosku złożonego w terminie do 15 maja 2014 roku,
 - liczba przydzielonych uprawnień będzie zależna od liczby kwalifikujących się hektarów,
 - uprawnienia do płatności będą mogły zostać przyznane jedynie tym rolnikom, którzy otrzymy-

- wali płatności bezpośrednio w 2011 r.,
- rolnicy rozpoczynający działalność po 2011 r. mogą nabyć uprawnienia wraz z kupnem gospodarstwa lub z rezerwy krajowej dla młodych (poniżej 40. roku życia) rolników,
- przyznanie płatności tylko dla „aktywnych rolników”, w przypadku których wysokość rocznych płatności bezpośrednich jest $\geq 5\%$ łącznej sumy przychodów z działalności pozarolniczej, albo którzy prowadzą minimalną działalność, określoną przez państwo członkowskie w przypadku gruntów naturalnie nadających się do wypasu lub uprawy.

Po 2013 roku płatności podstawowe będą składać się z:

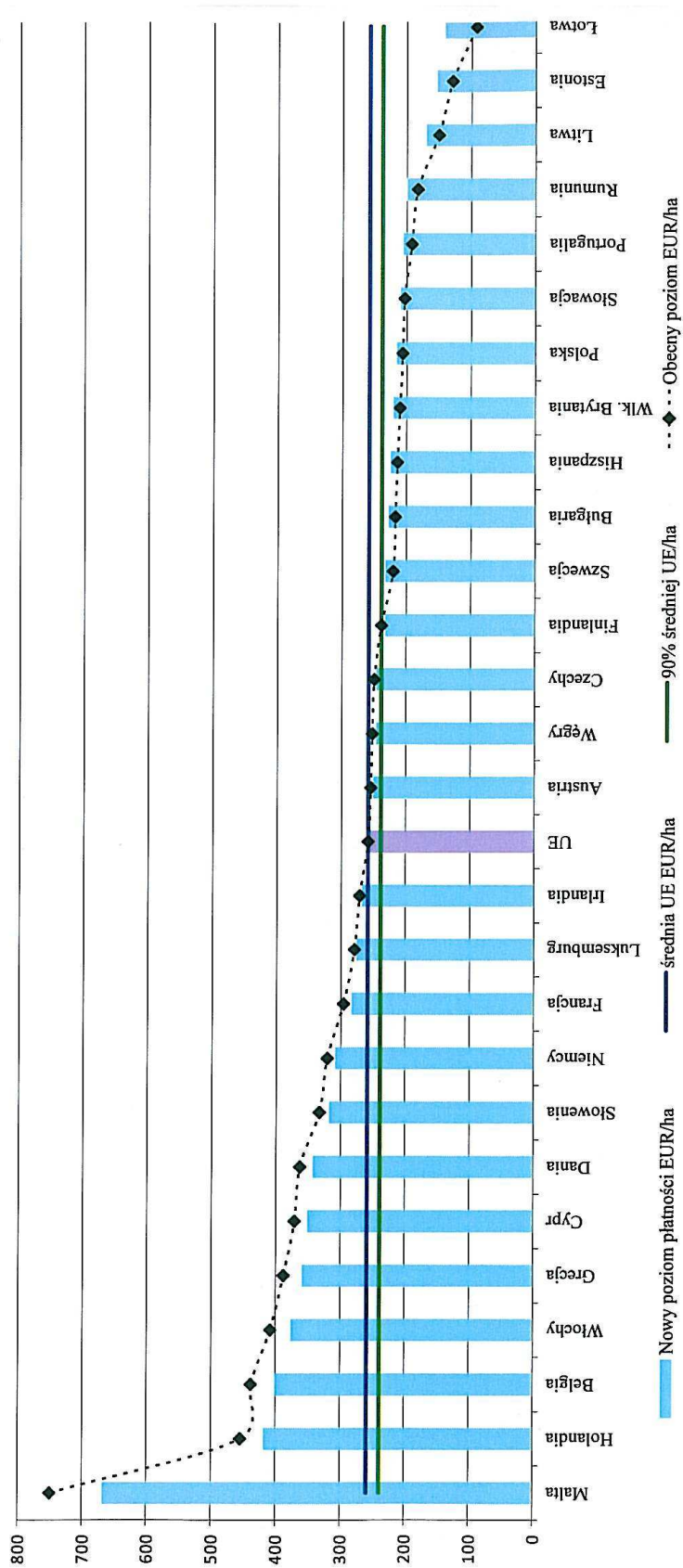
- płatności podstawowej – minimum 43% (obowiązkowa),
- płatności dla młodych rolników – do 2% (obowiązkowa),
- płatności prośrodowiskowej – do 5% (fakultatywna),
- ONW – do 5% (fakultatywna),
- wsparcia związanego z produkcją – do 5% (fakultatywne),
- uproszczonej płatności dla małych gospodarstw – do 10%:
 - obowiązkowej dla wszystkich członków UE (rolnik ma prawo wyboru),
 - alternatywnej względem pozostałych płatności.

Płatność za działania prośrodowiskowe:

- obowiązek spełniania trzech działań, mających korzystny wpływ na klimat i środowisko:
 - *dywersyfikacja upraw:*
 - dotyczy gospodarstw, których powierzchnia gruntów omych przekracza 3 ha,

- zobowiązanie do uprawy co najmniej trzech plonów, z których każdy zajmowałby nie mniej niż 5% gruntu ornego, a plon główny nie więcej niż 70%,
 - wyłączone będą gospodarstwa, które w całości są wykorzystywane jako łąki czy pastwiska, w całości są pozostawione jako grunty ugorowane lub w których uprawiane gatunki przez większą część roku znajdują się pod wodą,
- *utrzymywanie trwałych użytków zielonych:*

- utrzymywanie trwałych użytków zielonych na ustalonym poziomie w oparciu o rok referencyjny – 2014,
 - dopuszcza się zmniejszenie obszaru trwałych użytków zielonych, ale nie więcej niż o 5%,
 - rolnicy mogą być zobowiązani do przeznaczenia co najmniej 7% gruntów kwalifikowanych, z wyłączeniem trwałych użytków zielonych, na obszary ukierunkowane na działania prośrodowiskowe, takie jak: grunty ugorowane, elementy krajobrazu, strefy buforowe oraz obszary zalesione,
- *obszary wyłączone z produkcji:*
- gospodarstwa ekologiczne będą automatycznie włączone do płatności prośrodowiskowej;
 - gospodarstwa (w całości lub części) położone w obszarach NATURA 2000 będą uprawnione do tej płatności pod warunkiem, że będą przestrzegane wymogi z dyrektyw ptasiej i siedliskowej.

Rys. 1. Redystrybucja płatności bezpośrednich do 2017 r. (EUR/ha kwal.)

Przenoszenie środków między I a II filarem:

- dla wszystkich państw członkowskich – możliwość przeniesienia do 10% środków finansowych z I filaru do funduszy przeznaczonych na wspieranie rozwoju obszarów wiejskich,
- dla państw członkowskich, w których poziom płatności bezpośrednich jest niższy niż 90% średniej wspólnotowej (w tym dla Polski) jest możliwość przeniesienia do 5% środków finansowych z II filaru na płatności bezpośrednie.

Ponadto, uproszczono listę wymogów i norm, ograniczono ilość kontroli, określono też, że państwo członkowskie może zatrzymać 10% kwoty wynikającej z zastosowania sankcji (obecnie jest to 25%) oraz wprowadzono znaczące ułatwienia dla małych gospodarstw.

Zmieniono podział na normy obowiązkowe i dobrowolne. Dodano nowe normy, dotyczące utrzymania poziomu materii organicznej w glebie, włączając w to zakaz wypalania ściernisk. Chronione będą tereny podmokłe i gleby zasobne w próchnicę, w tym poprzez zakaz orania.

Literatura

Rozporządzenie PE i Rady ustanawiające zasady przekazywania rolnikom płatności bezpośrednich wynikających z systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej (rozporządzenie o płatnościach bezpośrednich).

Rozporządzenie PE i Rady ustanawiające wspólną organizację rynku produktów rolnych (rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynków rolnych).

Rozporządzenie PE i Rady w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (rozporządzenie o rozwoju obszarów wiejskich).

Rozporządzenie PE i Rady w sprawie finansowania

i monitorowania wspólnej polityki rolnej oraz zarządzania nią (rozporządzenie horyzontalne).

Rozporządzenie Rady określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynku produktów rolnych.

Rozporządzenie PE i Rady zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 w odniesieniu do stosowania środków przejściowych za rok 2013.

Rozporządzenie PE i Rady zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1234/2007, ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku) w odniesieniu do struktury systemu płatności bezpośrednich i wsparcia dla plantatorów winorośli.

COMMON AGRICULTURAL POLICY – DRAFT OF THE AMENDMENT AND NEW ARRANGEMENTS FOR 2014–2020

Summary

During Poland's Presidency of the European Union, the debate regarding changes in the Common Agricultural Policy for 2014–2020 is held amid the EU's debt crisis. This important debate concerns almost half of the EU budget. In October, a set of CAP regulations for the 2014–2020 period was published together with an impact assessment. Work on the set of regulations and negotiations are planned for 2012. The adoption of the texts of legal acts will be continued during the Presidencies of Denmark and Cyprus.

The article presents draft amendments and new arrangements introduced by virtue of the new regulations.